

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Ioan. Andr. Danzii Medaqdēq Sive Compendivm Grammaticae Hebraeae Seivncto Chaldaismo Ad Arctiones Limites Redactvm

Danz, Johann Andreas

Francofvrti, MDCCXLVIII.

VD18 12109185

Cap. IX. De Analysi Institvenda.

urn:nbn:de:gbv:45:1-17995

CAP. IX.

DE

ANALYSI INSTI-
TVENDA.

§. 59.

Dignoscuntur Conjugationes a se invicem,I. *Nulla Præformativo Radicalibus præposito,*

Piel indicat. { 1. *Dagesch forte* mediæ radicali (t) expressæ impressum & sic
2. Radicales plures tribus (u): atque
3. Una alteraque radicalium duplicata (x):
4. Primæ radicalis (..) (y); item (.) syllabæ simplicis (z); atque (-) (a), vel (,) pro (-) ante secundam indageschabilem (b).

OBS. Quod si in his *prima radicalis* habuerit (,) (c),

(t) דָּבַר loqui. (u) פָּרְשׂוּ expandit. (x) שָׁאֵנָן
tranquillus est: גַּלְגַּלְתִּי devolvi, rad. גָּלַל, עָרַעַר
denudare rad. עָרָה. כָּלַכַּלְתִּי sustentavit, rad. כָּוַל:
סָחַרְתִּי circumvit, rad. סָחַר. (y) בֵּרַכְתָּ benedixisti.
(z) טָהַר purum declaravit. (a) טָהַר mundate.
(b) בִּיָּר declarare. (c) חִבְשָׁרָה obligata fuit:
רָטַפְשׁ tenerascit: אִמְלָלָה languescit &c.

() hhatuph (b). ׀ (c) vel ׀ (d), tunc denotant Püal.

5. Hhirek sub prima radicali designat *Hiphil* (e).

6. ׀ *Primæ radicalis*,

(α) Ante duas distinctas expressas, indicat *Piel* (f), vel *Participium Kal* (g). Sed

(β) Ante duas similes, notat *Piel* (h) ac *Püal*: quarum *Püal* a *Piel* differt, voce quidem in fine non crescente (i), per (-) mediæ (k); in aliis, ex contextu. (l)

(γ) Ante tertiam vero radicalem designat *Kal* (m).

II. *Præposito Radicalibus Præformativo.*

I. *Literæ Conjugationes determinant; scil.*

(α) *Duæ conjunctim notant Hithpael.*

(β) ׀ cum *Afformativis*, designat *Niphal* &

G

(γ)

(b) שָׁדְדָה vastata est: בְּלִכְלוּ com meatu instructi sunt, rad. כּוּל: יִפְיִפוּת valde pulcher factus es, rad. יִפָּה: הַמְרָמוּוּ perturbata sunt admodum. (c) דִּעְכוּ extincti sunt: דָּחוּ impelluntur. (d) יוֹלֵד natus fuerat: מוֹעֵדָה luxata. (e) רִיבוּ causam agite. (f) שׁוֹרֵשׁ radices egit. (g) יוֹלְדָה pariens. (h) עוֹלְלָה fecisti, rad. עָלָל: כּוֹנֵנָה dirige, rad. כּוּן. (i) חוֹלְלָהי formatus sum. (k) לְרוֹמָם exaltatus est; לְרוֹמָם ad extollendum. לְשֹׁאֵל ad interrogandum: (l) סוּב circumire: מוּל circumcide. (m) קָם surrexit: סָבְבוּנִי circumdederunt me &c.

(γ) ה cum (-) vel (·) nec non Scheva ex his composito, significat Hiphil (n). Sed

(δ) ה cum (·) ante primam radicalem

(a) Schevatam, indicat Hiphil (o).

(b) Dageschatam, denotat Niphal (p).

2. Præformativo pluribus Conjugationibus communi: ut Futurorum Participorumque, si prima radicalis non fuerit Gutturalis mobilis, nec secunda actu Quiescens aut Geminata, (nec tertia secundæ similis;) tunc differunt a se invicem

Per Punctum Præformativo adscriptum. Nam

(α) (-) Præformativi indicat Hiphil (q)

(β) (·) bhatuph (r) (·) (s) (·) (t) Præformativi, indicant Hophal. (γ)

(n) הֵאֲכַלְתִּי cibavi; הִפִּיצָם dispersit eos. (o) הִמְלַכְתִּיךָ regem constitui te. (p) לְהַפְתָּח ut solvatur: הִמּוּל circumcidi, rad. מוּל: מוּלֵיךְ purgare vos, rad. בּוּר. (q) בְּמִלְיָךְ regem constituemus, rad. הִגִּידוּ indicate, rad. נָגַד, הִכּוּת, נָגַד percutere, rad. נָכַח. *Contra prima Gutturali, יַחֲסֵרוּ deficiunt, est ex Kal.* Ita (·) Præformativi Futuri, ante primam Gutturalem, semper designat Kal, v. g. יַחֲדֵל deficiet. (r) הִמְלִיךְ rex factus est: הִחְרַבָה vastata est. (s) הִשְׁלַךְ projectus fuit: מִכֵּימּוּ percussi, rad. נָכַח. (t) הִוָּסַד fundatus fuit, rad. יוּסַד. Quod autem אוֹכַל potero, תּוֹכַל poteris, &c. ad Kal referatur, vid-supr. §. 46. I. Obs. 2.

(γ) *Scheva* Præformativi, designat *Piel* (u), & *Püal*: quarum hæc ab illa differt per () (x), i (y), ו, & () hhatuph (z) primæ radicali jadscripsum.

(δ) (.) (a) & (·) (b) Præformativi, indicant *Kal* & *Niphal*. Quarum *Niphal* a *Kal* differt, vel per Præformativum נ (c), vel per *Dagesch* forte, primæ radicali impressum (d): quod ipsum tamen literis דטח inscriptum, designat etiam *Hithpael* (e).

(ε) (..) Ante primam indageschabilem *Kamez*atam, designat *Niphal* (f); alias *Kal*. (g).

(ς) (י) Ante primam נ, notat *Kal* (h); alias *Hipbil* (i): vel etiam Præteritum ac Participium
 G 2 Niphal

(u) אָזְרָה loqueris: אֶחְלַק dividam: אֶזְרָה dispergam. (x) מְנֻסִים operti, rad. כָּסָה. (y) מְבֹרָךְ benedictus. (z) יִתְבָּרַךְ associabitur tibi: הִשְׁעֵשְׂנוּ oblectabimini, rad. שָׁעָה. (a) יִמְשְׁלוּ dominabuntur: יִגֵּשׁ accedet, rad. נָגַשׁ: יִגְלֵן exulabit, rad. גָּלָה. (b) אֶמְשֵׁל dominabor: אֶפְלֵא cadam, rad. נָפַל. (c) נִשְׁחַח, corruptus erat: נֶאֱכָלָה quæ comeditur: נִדְרָה expulsæ est, rad. נָדַח. (d) יִגְלוּ consolatione erigar: יִגְלוּ revelamini rad. גָּלָה: כּוּן הַכּוּן paratus esto, rad. כּוּן. (e) אֶדְמָה assimilabo me; הִטְהַרְנוּ mundavimus nos: הִתְמַם integrum te exhibebis. (f) יֵאמַר dicetur, יִתְהַפֵּךְ verteris, יִעֲשֶׂה effici illud. (g) תִּתַּע errabis, rad. תָּעָה. אֶיִבּוּ ibo, ex יִלְךְ. (h) תֵּאמַר dices: יִאֲפוּ coquent, ex אָפָה. (i) הוֹלִידָה genuit,

Niphal (k); si scil. Præformativum נ fuerit, & media nec (..) habeat, nec hhirek. Extraordinarie *Hophal* (l).

3. Quod si prima *Gutturalis mobilis* fuerit, aut secunda actu *Quiescens*, vel *Geminata*, tunc Conjugationes distinguit Punctum vocale ultimam radicalem præcedens Nam

(α) (ו) (m), (ו) (n), (ו) (o), (ו) *hhatuph* (p), & *scheva* (q). indicant *Kal*.

(β) *Hhirek* (r), (..) (s), vel (·:) (t); designant *Hiphil*.

Obs. I. Etiam hic Præformativi (ו) *Hhatuph* (u), (ו) (x), ו (ו) (y), indicant *Hophal*.

2. Ita (·:) & (·) ante primam dagefchatam, ac (·) ob

genuit, מוֹנִיךְ moerore te afficientes, rad. יגה.
 (k) נוֹלְרֵי nati sunt. (l) הוֹרֵעַ notum factum est; ex sententia sc. R. D. Kimchi. (m) יִהְיֶה ibit, אָבוֹא veniam, יִסָּב circumdabit. (n) יִקְיֹמוּ surgent. (o) יִקְמוּ surgent: וְיִרְם & vermificavit. (p) וְיִקָּם & surrexit. (q) יִאָּרְכוּ prolongabuntur: יִחַסְרוּ deficient. (r) הִאָּרְיֶה prolongavit: הִקָּמְתִי constitui, יִסָּבֵנִי circumdabit me. (s) הִעֲבֵר averte: הִקָּם erige, יִקָּל allevabit. (t) תִּאֱמֹן credes, וְיִגַּל & devolvit, rad. גרל.
 (u) הִחַבְּאוּ abducentur, הִתְעַבְּדוּ cogemini illis fervire, הִשְׁמָה desolari eam. (x) יִוָּשֵׁב reduce-tur, מוֹסָּבוֹת conversæ. (y) הִסָּבֵנִי aversum est, rad. סבב, מִסָּבוֹרָה circum inclusæ, rad. סבב.

ob dageſch extruſum (z), etiam hic denotant *Niphal*.

3. *Piel* vero vel *Püal* designant

(α) *Radicales* vel *geminatae* (a), vel tribus plures (b); nec non

(β) ῑ ante *secundam tertiam ſimilem* (c). In quibus *Püal* unice differt a *Piel* per (-) (e), aut (.) *mediae radicalis*.

4. *Quoad formam* prorsus non differunt

(α) *Tert. ſingul. Præt Niphal*, itemque *Intransitivorum* (f) ac *Gutturalem* in ultima ſyllaba habentium (g) *Prima plur. Fut. Kal.*, nec

G 3 non

(z) *להאור* ad illustrandum, pro *להאור*. Ita *ותקל* & vilis habita fuit, *ואקל* & vilis habeor &c. *ימר* amareſcet &c. (a) *יכלכלך* ſuſtentabit te, rad. *כולל*, *יסכסך* commiſcebit, rad. *סכך*: *כמתעתע* tanquam ſeducturus, rad. *תעה*. (b) *תתחרה* commiſcebis te. (c) *יכננה* aptabit eam, rad. *כונ*, *ירוצצו* conterent, rad. *רצץ*. (d) *עולל* factus eſt; ſed *עולל* fac, rad. *עלל*. (e) *מגוללה* volutatum, *מגוררות* ſerra diſſectæ. (f) *גתמר* deſideratus fuit, *Præt. Niph. גחדל* deſiſtemus, i. f. *Kal. conf. §. 41. III. Obſ. 3.* *נכבע* humiliatus eſt; ſed *נכבר* graves erimus. (g) *נשמע* auditus fuit; ſed *Jof. I. 17.* *נשמע* audiemus. Ita ſi *Futuro Kal ה* *Paragogicum* acceſſerit, extra pauſam ſemper coincidet cum 3. ſam. *prat. Niphal.* v. g. *נחפשה* capta eſt: ſed *נשרפה* comburemus.

non quorundam Quiescentium (h), ac Geminantium (i) Ajin prima Plural. Fut. tam Kal, quam Hiphil. Item

(β) Verba ה"ר quorum prima Gutturalis fuerit (k), in Fut. Kal & Hiphil, extra primam personam singularis; ac

(γ) Sæpius Quiescentia Ajin: quorum ultima syllaba Gutturalem habet (l) vel ה (m), in toto Fut. Kal & Hiphil.

Proinde vel solo Usu secernantur, vel Contextu.

§. 60.

Radix investigatur, si una cum punctis

I. Abjiciantur omnes actu servientes literæ. Quarum

i. Extra essentielles

(α) Consignificativæ Tyroni innotescunt ex Versione latina; quæ Præpositiones, Articulum, Copulam, vel Pronomina Nominibus ac Verbis adjicit.

(β)

(h) נָכוֹן stabilitus; sed נָבוֹא veniemus. (i) נָסַב circumductus est, ex סָבַב in Niph. Sed נָבַר purgabimus, in Hiphil. (k) Gen. 2. 6. יַעֲלֶה ascendet, in Kal; sed Lev. 17. 8. יַעֲלֶה offeret. (l) וַיִּבֶע & commotus fuit, in Kal; sed וַיַּרַע & malefecit, in Hiphil. (m) Ex. 8. 26. וַיִּסָּר & recessit Gen. 8. 13. וַיִּסָּר & amovit: quorum illud ex Kal, hoc ex Hiphil.

(β) Otiosæ vel constructione cognoscuntur; vel ex regulis Figurarum voci aliquid addentium; cujusmodi §. 52. 53. 54.

2. Essentialiter Serviles manifestant §. 29. 31. 32. 33. 41. 42. Item §. 44. I. 2. ac §. 46. II. approbati a contextu (n).

3. Si quæ deprehenditur semper Radicalis, eidem connumeremus alias, vel præcedentes (o), vel subsequentes (p), vel utrinque (q), donec Thema expleant.

4. Ex literis mere Servilibus, ea, quæ sede sibi ad serviendum minus propria deprehenditur, habentur pro Radicali; tot connumeratis aliis, quot ad radicem necessariæ (r).

G 4

5.

(n) **תמים** integer. Si quis hic prætextu §. 33. terminationem **י** tollere vellet; contextus, quo de viro unico dicitur, atque ideo etiam cum verbo sing. construitur, repugnaret. (o) **לְנִתְחִיָּהּ** in membra sua; si literæ **ח** tanquam semper radicali connumerentur duæ præcedentes, thema prodit **נחה**, reliquis abjectis. (p) **מִזְכָּרָתָהּ** memoriale ejus; literæ **ז** semper radicali connumerentur duæ subsequentes, reliquis repudiatis. (q) **כִּשְׂפִיכָךְ** effundente te. **פ** semper radicale est; quo servato, nec cum duabus seqq. radicem dabilem constituit, nec cum præcedentibus: sed cum præcedente & sequente, reliquis abjectis, est **שִׁפָּךְ** fudit &c. (r) **לְמַשְׁלָתָהּ** cum **ל** circa finem

nem

5. Quod si inter abundantes fuerint, י (s), vel י (t); tentemus primum, utrum, illis tanquam fulcris pereuntibus, Radix conveniens (n) prodeat: sin minus, retineamus easdem, abjectis aliis (x).

6. Si Literæ plures tribus repetitæ alternatim ponantur,

(α) Tertia primæ similis tollatur (y): vel

(β) tertia cum quarta simul abjiciatur (z).

Quo factō,

II. Si tres literæ remanserint,

1. In Lexicis obviæ, ac contextui convenientes, Radicem faciunt, punctandam juxta §. 41.

2. Non occurrentibus illis in Lexicis, convenienter Contextui, (α)

nem non seruiat, assumpto ei connumeremus duas præcedentes, reliquis ablatis. (s) הַעֲשִׂירִית decima ista. Articulo ה cum nota fœm. gen. ה, ac gemino fulcro י pereuntibus, radix relinquitur עֶשֶׂר. (t) יִשְׁבּוּת cessabit, sublato י & ו, radix provenit יִשְׁבַּת. (u) חוֹסִים sperantes post ים plur. tollatur etiam י; nec etiam radicis חוֹם significatio quadrat, nec forma. (x) הוֹצֵא prodire sinat: sublato ו, foret הוֹצֵא quod inusitatum; retento igitur eo, & observato II. 2. (β) tollatur ה, ut prodeat הוֹצֵא. (y) הַתְּגַלְּלוּ devolvunt sese, ex גַּלְּלוּ. יִכַּל כְּלוּךְ sustentabunt te ex כוּר, coll. II. 2. (α). (z) כַּמְהַעֲפֵעַ ut seductor, ex תַּעַה erravit, coll. inf. III. 6. it. §. 41. III. Obs. 5. (β).

(α) Secunda tertiæ ſimilis vertatur in ו (a)
 (β) Prima ו in י mutetur (b); tertia vero ו
 (c) vel י (d) vertatur in ה.

(γ) Ultima ה mutetur in ה (e); vel abjiciatur penitus, aſſumpto contra, in locum primæ radicalis, כ (f) vel י (g), & ante קח (h) litera ל. In אחה pro abjecto ה ſubſtituatur ד (i), & in תח (k) ac אמח (l) litera ך.

III. Quod ſi modo duæ ſuperſint literæ; videndum, an

I. Aliqua iſtarum habeat Dageſch F. compenſativum. Nam

(α) Prior Dageſchata, indicat, loco primæ radicalis, כ (m) adjiciendum eſſe vel י (n), & ל ante קח (o). Raro deſignat Mediam quieſcentem, vel tertiæ ſimilem (p): ex §. 20. Obſ. 3. (β) it. §. 45. I. Obſ. 2.

G 5

(β)

(a) יעופף volitabit, rad. עוף. (b) יולדו naſcentur, rad. ילד. (c) מטחוי jaculantes, rad. טחח. (d) גליון volumen, rad. גלה. (e) שבות exulare, rad. שבה. (f) בשאת in apportando, rad. כשא. (g) בשבתך in ſedere te, rad. ישב. (h) בקחתך in accipere te, rad. לקח. (i) כאחרת ſicut una, ex אחד unus. (k) להתך ad tandunt, rad. נתן. (l) הודעתך in veritate tua, rad. אמן. (m) הודעתך annunciaſti, rad. נגה. (n) ינחהו colloca- bit eum, rad. ינח. (o) תקחנו surripies eum, rad. לקח. (p) הוקם constitutus eſt, rad. קום.

(b) (-) *Præteriti* quidem, denotat mediam quiescentem (c), vel tertiæ fimilem (d); *Imperativi* autem Kal primam כ (e), vel י (f); & in Piel, tertiam ה (g).

(γ) In Nominibus *impuræ* vocales quæcunque, itidem indicant mediam *Quiescentem* (h) vel *Geminatam* (i) ſupplendam: quam (-) Nudorum Status abſoluti (k) ordinariæ (l) innuit.

3. *Vocalis ſub poſteriori reſidua*, ante Afformativum,

(α) *Hholem* indicat ſecundam tertiæ fimilem (m) aut (in Niphal (n) & Hiphil (o)) etiam mediam *Quiescentem*.

(β) *Sægol* denotat mediam vel *Quiescentem* (p), vel tertiæ fimilem; sæpe etiam ultimam ה (q).

4. *Vocalis ſub Præformativa*

(α)

(c) *mortui ſumus*, a מות. (d) *jaculatus eſt*, ex רבב. (e) *tange* ex נגע. (f) *ſcito* rad. ידע. (g) *revela*, e גלה. (h) *שרי* principes, rad. שור: וְתִיהָם | כֶּר | מִן | גְּלַדִּי | אִפְסוֹרִים, rad. כור *perfodere*. (i) *puris*, rad. ברר. (k) *hortus*, a גנן; Sed שר princeps, conſtr. ex abſ. שר a. rad. שור. (l) quandoque enim (-) pro () euphonice alternat, ut רע malum ex רוע. (m) *purificavi*, rad. ברר. (n) *prudencia exſtructus ſum*, a בון. (o) *erexiſti*, a קום. (p) *revertemini*, rad. שוב. (q) *videbunt*, rad. ראה.

(α) *Penultimæ* (g), aut ob aliam saltem supervenientem causam, ultimæ (h), indicat mediam quiescentem, aut tertiæ similem.

(β) *Ultimæ*, denotat tertiam ה, aut primam י vel כ (i).

6. *Si nihil horum adfuerit, additur.*

(α) Vt plurimum *tertia* ה (k). (Interdum & א. v. g. חבא, Jos. 2. 16.)

(β) *Raro*, præcipue in Intransitivis, & in gutturalem aut ר terminantibus, *media quiescens* (l), *vel tertiæ similis* (m).

(γ) *Rarissime*, voce Præformativo destituta, in locum primæ præfigitur כ (n) vel י (o), aut etiam א (p); ל vero non nisi ante קח (q).

IV. Si

(g) קמו *surrexerunt*, rad. קום, שחו *incurvant se*, rad. שחה. (h) וְלָנָה & *commorabitur*, rad. שחה. (i) גָּלוּ *exularunt*, rad. גלה. לָוּן *sprevit*, rad. בּוּן. (l) שְׁבוּ *manete*, ex יֵשֶׁב; נָסַע *proficiscimini*, ex יֵשֶׁב. (k) יִרְדּוּ *dominabuntur*, rad. יֵרַד. רָה *absolvit*, rad. כלה. גַּל *revela*, rad. גלה. (l) קָם *surrexi*, rad. קום. (m) גָּל *devolve*, rad. גלה. אָרָה *maledic*, ex אָרַר *maledicito*, ex קָבַב. לָרַד *ad sternendum*, rad. רָדַד. גָּשׁוּ *ad declarandum eos*, rad. בָּרַר. (n) שְׁבוּ *accedite*, rad. בָּשׂ. Vid. nr. 5. (β) (o) יֵשֶׁב *mane*, rad. יֵשֶׁב, conf. supr. 5. (β) (p) דָּם *sanguis*, ex אָרַב *rubuit*. (q) קָחוּ *accipite*, rad. קָח, coll. supr. 5. (β) §. 44. Obf. 3. (α)

IV. Si Servilibus abjectis, unica modo remanserit, tunc

1. Tertiæ loco addatur ה, & loco primæ radicalis præfigatur כ (r) vel י (s)

2. In ברה (t) & שנה (u) pro abjecto ה substituantur literæ כה: in תה vero pro eod. ultimo ה ponatur י (x), quod ipsum quoque primæ, locum occupet.

NOTA.

Quæ Quatuor pluresve distinctas radicales habent, rariora sunt; sæpe peregrina, nonnunquam etiam Composita.

(r) נטה *declinabis*, a נטה; ויך *percussit*. rad. נכה. (s) הכני *opprimetis*, rad. ינה: *pro-*
jecit me; ירו *jaculabuntur*; ויירם *jaculatus est*
in eos, rad. ירה: מים *aqua*, ex נמה Arab. *in-*
tumuit, crevit. (t) ex בנה. (u) rad. שנה. (x)
red. נתן.

APPEN-

APPENDIX
GRAMMATICAE
DANZIANAE.

CONTINENS

- I. PARADIGMATA CONJUGATIONVM.
- II. SYNTAXIN ET IDIOTISMOS HEBRÆORVM.
- III. PRINCIPIA ACCENTVATIONIS GENERALIA.
- IV. COPIAM IDXXX VOCABVLORVM, IN XXIV. Pensa DIGESTORVM, VNA CVM ORATIONE DOMINICA EBR.
- V. QVATVOR PRIORA GENEOS CAPITA.
- VI. BREVEM MANVDVCTIONEM AD ANALYSIN GRAMMATICAM.